पोलीस उपनिरीक्षक (मुख्य) परीक्षा - 2013 दि. 8 सप्टेंबर, 2013

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक पेपर - 2 2013 Code : **Z02**

BOOKLET No.

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य ज्ञान, बुद्धिमापन व विषयाचे ज्ञान

एकूण प्रश्न : 100

वेळ : 1 (एक) तास एकूण गुण : 100

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत **100** अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक | | | | | | | |

केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता** नमूद करावा.

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना सील उघडू नये

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

1. खालील जोड्यांची जुळणी करा :

	सन्मान		*सन्मानीत*
A.	90 व्या वाढदिवसानिमित्त ऑस्ट्रीयन सरकारचे टपाल तिकीट	I.	पंतप्रधान मनमोहन सिंग
B.	क्लींटन ग्लोबल सिटीझन	II.	हरदीप पुरी
C.	जेफरसन पुरस्कार	III.	एम. करूणानिधी
D.	मॉस्को स्टेट इन्स्टिट्युट ऑफ इंटरनॅशनल रिलेशन्स कडून पी एच.डी.	IV.	बंकर रॉय
		V.	अश्विनी अंगडी

	A	B	C	D
(1)	III	IV	II	I
(2)	I	II	III	IV
(3)	II	III	I	V
(4)	IV	I	V	II

Match the following :

	Honours		*Honoured*
A.	Postage stamp by Austrian government on 90th birthday	I.	Prime Minister Manmohan Singh
B.	Clinton Global Citizen	II.	Hardeep Puri
C.	Jefferson Reward	III.	M. Karunanidhi
D.	Ph.D. by Moscow State Institute of International Relations	IV.	Bunker Roy
		V.	Ashwini Angadi

	A	B	C	D
(1)	III	IV	II	I
(2)	I	II	III	IV
(3)	II	III	I	V
(4)	IV	I	V	II

2. 'सोडिअम एअर हीट एक्सचेंजर' बाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा :

अ. 500 मेगावॅट वीजनिर्मिती करणाऱ्या अणुभट्टीत ते वापरतात.

ब. महाराष्ट्रातील वालचंदनगर उद्योगात त्याची निर्मिती करण्यात आली.

क. या संयंत्राची निर्मिती करणारा भारत जगातील दुसरा देश आहे, फ्रान्स हा पहिला देश आहे.

ड. नैसर्गिक आपत्ती किंवा तांत्रिक दोषामुळे जेव्हा अणुभट्टी बंद पडते तेव्हा ते उर्वरीत उष्णता बाहेर काढून अणुभट्टीला स्फोट होण्यापासून वाचविते.

वर दिलेल्या विधानांपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

(1) केवळ अ (2) केवळ ब आणि क

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) सर्व

Consider the following statements about 'Sodium Air Heat Exchanger' :

a. It is used in the nuclear reactor producing 500 megawatt electricity.

b. It is manufactured in the Walchandnagar industry, Maharashtra State.

c. India is the second manufacturer of the plant in the world, France being the first.

d. When reactor is closed due to natural calamity or technical problem, it draws out the remaining heat and thereby saves the reactor from explosion.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a only (2) b and c only

(3) a, b and c only (4) All

---

3. आर.बी.आय. गव्हर्नर रघुराम राजन यांच्या नेतृत्वा खालील गटाने नुकताच राज्यांसाठी नवा विकास निर्देशक सुचविला आहे. त्यानुसार राज्यांची विविध प्रकारात वर्गवारी केली आहे. खालील पैकी कोणता वर्गप्रकार त्यात समाविष्ट ***नाही*** ?

(1) अत्यल्प विकसित (2) अल्प विकसित

(3) तुलनात्मक दृष्टीने विकसित (4) पूर्णपणे विकसित

A panel headed by RBI Governor Raghuram Rajan, has recently recommended a new development index for the States, dividing States in different categories. Which of the following is ***not*** one of them ?

(1) Least Developed (2) Less Developed

(3) Relatively Developed (4) Entirely Developed

---

4. सुपरनोव्हा बाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा :

अ. सुपरनोव्हा ही स्फोटहोऊन मृत्यु होणाऱ्या ताऱ्याची प्रक्रिया असून त्याने सोडलेल्या पदार्थांची वर्तुळाकार रचना तयार होते.

ब. मृत ताऱ्याच्या उर्वरित वस्तुला अवशेष म्हणतात.

क. अंदाजीत 1000 सुपरनोव्हापैकी केवळ 270 चा शोध लागला व त्यापैकी दोघांचा शोध गेल्या 400 वर्षात लागला.

ड. सुभासिस रॉय आणि सव्यसाची पाल या भारतीय वैज्ञानिकांनी अलिकडेच सर्वात तरूण सुपरनोव्हाचा शोध लावला आहे.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

(1) केवळ अ (2) केवळ ब आणि क

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) सर्व

Consider the following statements about Supernova :

a. Supernova is a process of the dying of a star by explosion and released matter creating a ring-like structure.

b. Remains of the dead star are called remnants.

c. Approximately, out of 1000 Supernovas, 270 have been discovered and only 2 in the last 400 years.

d. Indian scientists Subhasis Roy and Sabyasachi Pal recently have discovered the youngest Supernova, Remnants.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a only (2) b and c only

(3) a, b and c only (4) All

---

5. स्टेला हे काय आहे ?

(1) जगातील वेगवान महिला खेळाडू.

(2) जगातील पहिली जास्त क्षमतेची अण्विक भट्टी.

(3) जगातील पहिली सौरउर्जेवर चालणारी कार.

(4) जगातील पहिली पाणबुडी.

What is Stella ?

(1) The world's fastest woman athlete.

(2) The world's first reactor of maximum capacity.

(3) The world's first car to run on solar energy.

(4) The world's first submarine.

6. भारताच्या 'मार्स ऑर्बिटर मिशन' 2013 (मंगळयान अभियान) बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :
   अ. एकूण वजन 1340 कि.ग्रॅ.
   ब. एकूण 5 शास्त्रीय उपकरणे.
   क. मिथेन चा शोध घेणे.
   ड. अभियानाचा एकूण खर्च ₹ 450 कोटी.
   वरील पैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर ***नाही*** ?
   (1) अ फक्त (2) अ आणि ब
   (3) क आणि ड (4) वरील पैकी कोणतेही नाही

   Consider the following statements regarding 'Mars Orbiter Mission' 2013 of India :
   a. Total weight – 1340 kg.
   b. Total 5 scientific instruments.
   c. To explore methane.
   d. Total cost of mission – ₹ 450 crore.
   Which of the above statements is/are ***not*** correct ?
   (1) a only (2) a and b
   (3) c and d (4) None of the above

---

7. 'पद्मभूषण' पुरस्कार 2013 संदर्भात सूची 'A' व सूची 'B' मधील जोड्या लावा.

	A (व्यक्ति)		*B (क्षेत्र)*
A.	डॉ. सरोजा वैद्यनाथन	I.	जन सेवा
B.	डॉ. विजय कुमार सारस्वत	II.	कला
C.	महाराज किशन भान	III.	विज्ञान व अभियांत्रिकी
D.	शिवाजीराव गिरीधर पाटील	IV.	नागरी सेवा

	A	B	C	D
(1)	I	II	III	IV
(2)	II	III	IV	I
(3)	III	IV	II	I
(4)	IV	I	II	III

Match the list 'A' with list 'B' with reference to 'Padma Bhushan' awards – 2013.

	A (Person)		*B (Field)*
A.	Dr. Saroja Vaidyanathan	I.	Public Affairs
B.	Dr. Vijay Kumar Saraswat	II.	Art
C.	Maharaj Kishan Bhan	III.	Science and Engineering
D.	Shivajirao Giridhar Patil	IV.	Civil Service

	A	B	C	D
(1)	I	II	III	IV
(2)	II	III	IV	I
(3)	III	IV	II	I
(4)	IV	I	II	III

8. 'राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा – 2013' बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. लाभार्थीस प्रत्येकी 5 किलो धान्य प्रत्येक महिन्यास मिळण्याचा अधिकार.

ब. 75% शहरी व 50% ग्रामीण लोकसंख्येस फायदा.

क. किमान ₹ 6,000 मातृत्व लाभ.

ड. 6 महिने ते 6 वर्षे वयापर्यंतच्या मुलांना मोफत पुरेसे भोजन.

वरील पैकी कोणते विधान/विधाने ***चूकीचे*** आहेत ?

(1) अ फक्त (2) ब फक्त

(3) क आणि ड (4) वरील पैकी कोणतेही नाही

Consider the following provisions of the 'National Food Security Law – 2013' :

a. A beneficiary shall be entitled to receive 5 kg foodgrains per month.

b. 75% population in urban areas and 50% population in rural areas will be benefitted.

c. Maternity benefit of not less than ₹ 6,000.

d. Children in the age group of 6 months to 6 years get appropriate meal, free of charge.

Which of the above statements is/are ***not*** correct ?

(1) a only (2) b only

(3) c and d (4) None of the above

---

9. इलेनॉर कॅटॉन बाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा :

अ. तिने प्रतिष्ठेचे 'बुकर पारितोषिक' मिळविले आहे.

ब. 'द लुमिनरीज' कादंबरीकरिता ते पारितोषिक तिला बहाल करण्यात आले.

क. कादंबरी 832 पानांची असून पारितोषिकाच्या इतिहासात सर्वात मोठी आहे, तर कांदबरीकार सर्वात लहान 28 वर्षे वयाची आहे.

ड. ती राष्ट्रकुल देशातील शेवटची विजेती आहे कारण पुढील वर्षापासून हे पारितोषिक जगातील सर्वांसाठी खुले केले जाणार आहे.

वरीलपैकी कोणते विधाने बरोबर आहेत ?

(1) केवळ अ आणि ब (2) केवळ ब आणि क

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) सर्व

Consider the following statements about Eleanor Catton :

a. She won the prestigious 'Booker Prize' for literature.

b. The prize is bestowed on her for her novel 'The Luminaries'.

c. The novel is the biggest one containing 832 pages, while the novelist is the youngest one, 28 years old, in the history of the prize.

d. She is the last winner of the Commonwealth of Nations because the prize will be opened for all the people of the world from next year.

Which of the above statements are correct ?

(1) a and b only (2) b and c only

(3) a, b and c only (4) All

10. सूची 'A' व सूची 'B' मधील जोड्या जुळवा.

	A (क्षेपणास्त्र)		*B (प्रकार)*
A.	अग्नी-I	I.	मध्यम पल्ल्याचे क्षेपणास्त्र
B.	निर्भय	II.	सुपरसॉनिक क्रूझ
C.	ब्राम्होस-I	III.	अल्प पल्ल्याचे क्षेपणास्त्र
D.	आकाश	IV.	सबसॉनिक क्रूझ

	A	B	C	D
(1)	III	IV	II	I
(2)	IV	III	I	II
(3)	II	I	III	IV
(4)	I	II	IV	III

Match the list 'A' with list 'B'.

	A (Missile)		*B (Type)*
A.	Agni-I	I.	Medium Range Missile
B.	Nirbhaya	II.	Supersonic Cruise
C.	Brahmos-I	III.	Short Range Missile
D.	Akash	IV.	Subsonic Cruise

	A	B	C	D
(1)	III	IV	II	I
(2)	IV	III	I	II
(3)	II	I	III	IV
(4)	I	II	IV	III

11. महाराष्ट्रातील भारतरत्नांबाबत कोणते विधान बरोबर ***नाही*** ?

(1) महाराष्ट्रातून सचिन तेंदुलकर अगोदर 7 व्यक्तीना भारतरत्न म्हणून गौरविले गेले.

(2) केवळ एका स्त्रीला भारतरत्न प्रदान केले गेले.

(3) एकाच व्यक्तीला मरणोत्तर पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.

(4) सचिन तेंदुलकर पुरस्कार मिळविणारा प्रथम खेळाडू व सर्वात तरूण असेल.

Which statement about the Bharat Ratna of Maharashtra is ***incorrect*** ?

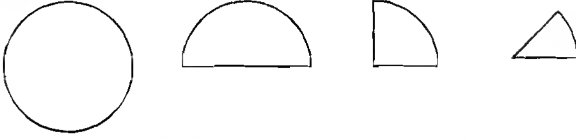
(1) Before Sachin Tendulkar, 7 Maharashtrians have been honoured with Bharat Ratna.

(2) Only one woman has so far been awarded with the Bharat Ratna.

(3) Only one person has been honoured posthumously.

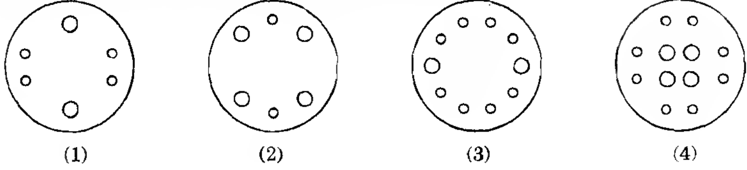
(4) Sachin Tendulkar will be the first player and the youngest to get it.

12. वर्तुळाकार कागदाची आकृतीत दाखवल्याप्रमाणे घडी घातली.

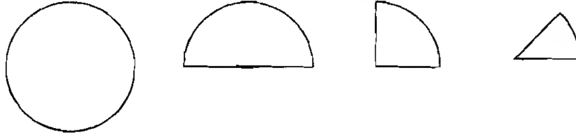
त्या घडीवर आकृतीत दाखवल्यानुसार पंच करून छिद्रे पाडली.

ह्यां घड्या उलगडल्यावर कागद कोणत्या आकृतीप्रमाणे दिसेल ?

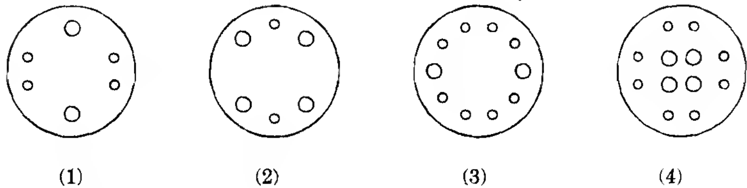
(1) (2) (3) (4)

A circular paper was folded as shown below.

The last fold is punched and holes are made as shown here.

How would the paper look like when it is unfolded ?

(1) (2) (3) (4)

13. शाळेने आयोजित केलेल्या सुदृढ व काळजीवाहू माता या स्पर्धेच्या अंतिम टप्प्यासाठी निमा, रझिया, मेरी व झरी या चौघींची निवड झाली आहे. त्यांच्याबद्दलची पुढील माहिती वाचून प्रथम विजेतीचे नाव सांगा.

हिरवा पोशाख घातलेली व्यक्ती सर्वोत्तम सुदृढ व काळजीवाहू माता ठरली आहे.

ओळीने ठेवलेल्या चार खुर्च्यांवर त्या बसल्या आहेत.

त्या सर्वजणींनी पांढ-या, गुलाबी, हिरव्या व निळ्या अशा विविध रंगाचे पोशाख परिधान केले आहेत.

त्यांच्यापैकी एकच दुस-या क्रमांकाची विजेती आहे व ती मेरीशेजारी बसली आहे.

दुस-या क्रमांक विजेतीने गुलाबी पोशाख परिधान केला आहे.

झरी ओळीच्या टोकाला (ओळीत शेवटी) बसलेली नाही व तिला दुसरा क्रमांक मिळालेला नाही.

प्रथम व दुस-या क्रमांकविजेत्या व्यक्ती एकमेकांच्या शेजारी बसलेल्या नाहीत.

मेरीने पांढरा पोशाख परिधान केला आहे.

रझियाने गुलाबी पोशाख परिधान केला आहे.

निळा व गुलाबी पोशाख परिधान केलेल्या स्पर्धक ओळीच्या शेवटी बसल्या आहेत.

(1) मेरी (2) रझिया (3) निमा (4) झरी

Nima, Razia, Mary and Zury are finalists of the healthy and caring mother contest organized by the school. Read the following information about them and name the first winner.

Person wearing green dress is the best healthy and caring mother.

They are sitting on four chairs arranged in a row.

All of them are wearing dresses having different colours namely, white, pink, green and blue.

There is a single runner-up and she is sitting beside Mary.

The runner-up is wearing pink dress.

Zury is not sitting at the end and is not the runner-up.

The winner and the runner-up are not sitting adjacent to each other.

Mary is wearing the white dress.

Razia is wearing the pink dress.

Participants wearing blue and pink dresses are sitting at the end.

(1) Mary (2) Razia (3) Nima (4) Zury

14. जानू, नानू, दिलशाद, पास्कू व हानू हे ज्या शहरात काम करतात तेथील एका खोलीत एकत्र रहातात. नानूची आई त्याला भेटून जाताना श्रीखंड वड्या देऊन गेली. खोलीत कोणीही नव्हतं त्यामुळे नानूने त्या पाच समान भागात वाटल्या व तो स्वतःचा वाटा खाऊ लागला. त्याच्या वाट्यातल्या पाच वड्या उरल्या असताना जानू तेथे पोहोचला. नानूने त्याच्या वड्या उरलेल्या वड्यांत ठेवल्या आणि जानूने त्यांचे पाच सारखे भाग केले. जेव्हा या दोघांचा स्वतःचा वाटा खाऊन झाला तेव्हा पास्कू तेथे पोहोचला. त्याने उरलेल्या वड्यांचे पाच सारखे भाग केले. तेथे असलेल्या प्रत्येकाने स्वतःचा वाटा खाल्ला. काही वेळाने हानू व दिलशाद कामावरून परतले व त्यांच्यात सहभागी झाले. त्यांनी उरलेव्या वड्या त्यांच्यामधे सारख्या वाटून घेतल्या. जर दिलशादला सहा वड्या मिळाल्या तर नानूने एकूण किती वड्या खाल्ल्या ?

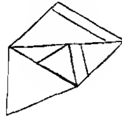
(1) 71 (2) 76 (3) 75 (4) 70

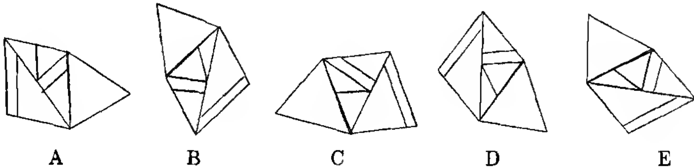
Janu, Nanu, Dilshad, Pascu and Hanu share a room in the city where they work. Nanu's mother came to visit him and gave him a bag of shrikhand sweets. As no one was around Nanu distributed sweets in five equal parts and started eating his share. When there were five pieces of his share left with him Janu joined him. Nanu added his five pieces to the remaining sweets and Janu divided these into five equal parts. When they both ate their share Pascu joined them. He distributed all remaining sweets into five equal parts. Each one of them present there ate his share of sweets. After some time Hanu and Dilshad returned from work and joined them. They distributed the remaining sweets equally among them. If Dilshad gets six pieces of sweets, how many total pieces did Nanu eat ?

(1) 71 (2) 76 (3) 75 (4) 70

---

15. कोणत्या नामनिर्देशित प्रतिमा नामनिर्देशित नसलेल्या प्रतिमेला त्याच प्रतलात फिरवून मिळवल्या आहेत ?

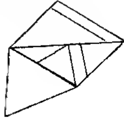

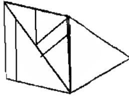

A B C D E

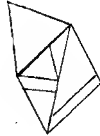
(1) D आणि C (2) A आणि B (3) D आणि B (4) D आणि E

Which of the labelled images are formed by rotating the unlabelled image in the same plane ?

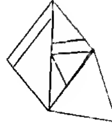
A

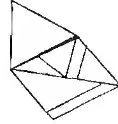
B

C

D

E

(1) D and C (2) A and B (3) D and B (4) D and E

---

16. मधू, भोलू, कनू, ज्ञानू, मिनू व नलू हे सहा मित्र मैत्रिणी षट्कोनाकार क्षेत्राच्या बाजू तयार होतील अशा पद्धतीनेसहा खुर्च्या मांडून बसले आहेत. मधू ज्ञानूच्या समोर व तो कनूच्या शेजारी उजव्या हाताला बसला आहे. मिनू ही मधू व नलू यांच्या मध्ये बसली असून ती नेमकी भोलूच्या समोर आहे.

पुढीलपैकी तीन जोड्या त्यांच्या बसण्याच्या पद्धतीनुसार समान आहेत म्हणून त्यांचा गट होऊ शकतो. तर कोणती जोडी वेगळी आहे ?

(1) नलू – भोलू (2) नलू – मधू (3) नलू – मिनू (4) मधू – भोलू

Madhu, Bholu, Kanu, Gyanu, Minu and Nalu are friends and are sitting on six chairs that form the sides of a hexagonal area. Madhu is sitting opposite to Gyanu and is to the immediate right of Kanu. Minu is sitting between Madhu and Nalu and is exactly opposite to Bholu.

Three of the following pairs are alike on the basis of sitting arrangement and thus form a group. Which of the following pairs is odd ?

(1) Nalu – Bholu (2) Nalu – Madhu (3) Nalu – Minu (4) Madhu – Bholu

---

17. जर $a \times b$ चा अर्थ a हा b चा भाऊ आहे असा घेतला तर $a \times b \times c \times d$ या विधानाच्या आधारे पुढीलपैकी कोणत्या विधानाच्या सत्यतेची खात्री देता येणार ***नाही*** ?

(1) a हा b चा भाऊ आहे. (2) a हा c चा भाऊ आहे.

(3) a, b व c हे पुरुष आहेत. (4) d हा b चा भाऊ आहे.

If $a \times b$ means that a is the brother of b, then from $a \times b \times c \times d$, which of the following statements is ***not*** necessarily true ?

(1) a is brother of b. (2) a is brother of c.

(3) a, b and c are male. (4) d is brother of b.

18. दिलेल्या आकृतीबंधातील हरवलेला भाग दिलेल्या पर्यायांतून दाखवा :

	43			40
38		37	40	36
	42	40	43	39
39	40	38	41	37
40	41	39	42	38

43		41	44
	39		
41			

(1)

42		41	44
	39		
41			

(2)

42		41	44
	39		
43			

(3)

42		41	43
	39		
41			

(4)

Locate the missing section of the following pattern in the provided options :

	43			40
38		37	40	36
	42	40	43	39
39	40	38	41	37
40	41	39	42	38

43		41	44
	39		
41			

(1)

42		41	44
	39		
41			

(2)

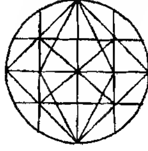
42		41	44
	39		
43			

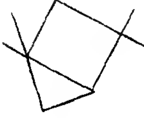
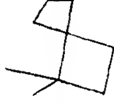
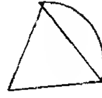
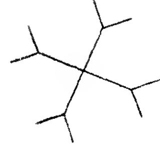
(3)

42		41	43
	39		
41			

(4)

19. पुढे वर्तुळाकार खिडकीला बसविण्याची बीडाची नक्षी व काही भाग दिले आहेत.

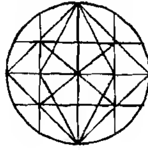
A B C D

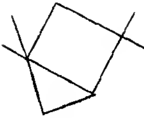
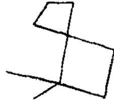
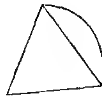
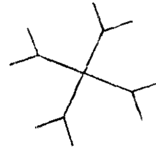
कोणते पर्याय या नक्षीचे भाग ***नाहीत*** ?

(1) D (2) A व B

(3) फक्त C (4) वरीलपैकी एकही नाही

Given here is a cast iron design for circular window and some of the separate parts.

A B C D

Which of the option/s is/are ***not*** part/s of this design ?

(1) D (2) A and B

(3) Only C (4) None of the above

20. पुढील पदावलीची किंमत किती ?

$$\frac{\frac{53}{2} \times 26.5 \times \frac{106}{4} - \frac{33}{2} \times \frac{66}{4} \times 16.5}{\frac{53}{2} \times \frac{106}{4} + \frac{106}{4} \times 16.5 + \frac{66}{4} \times 16.5}$$

(1) 255 (2) 128 (3) 43 (4) 10

What is the value of the following expression ?

$$\frac{\frac{53}{2} \times 26.5 \times \frac{106}{4} - \frac{33}{2} \times \frac{66}{4} \times 16.5}{\frac{53}{2} \times \frac{106}{4} + \frac{106}{4} \times 16.5 + \frac{66}{4} \times 16.5}$$

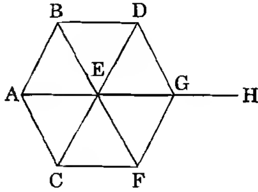
(1) 255 (2) 128 (3) 43 (4) 10

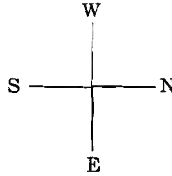
---

21. आकृतीचे नीट निरीक्षण करा व उत्तर लिहा.

विमानाची स्थिती आकृतीत दाखविलेली आहे. विमान 'A' 'E' पर्यंत B मार्गे जाते; 'B' 'E' पर्यंत A मार्गे जाते; 'C' 'E' पर्यंत A मार्गे जाते; 'D' 'E' पर्यंत G मार्गे जाते; 'G' 'E' पर्यंत F मार्गे जाते; 'F' 'E' पर्यंत G मार्गे जाते; व 'H' 'E' पर्यंत G मार्गे जाते. सर्व विमाने आपल्या मूळ स्थानापासून निघाल्यावर अर्ध्या तासानी आपल्या इच्छित स्थळांच्या मध्यांतरी कोठे असतील ?

विमानाचा वेग, निघण्याची वेळ, सर्व स्थानांतील अंतर समान आहे.

खाली दिलेल्या उत्तरातील कोणते विधान सत्य आहे ?

(1) 'A' हे 'D' च्या नैऋत्येस आहे.

(2) 'A' हे 'D' च्या ईशान्येस आहे.

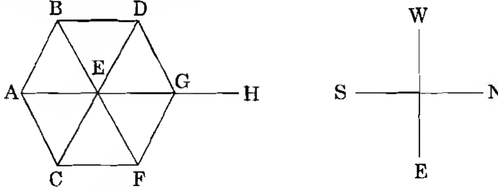
(3) 'C' हे 'A' च्या उत्तरेस आहे.

(4) 'F' हे 'A' च्या आग्नेयेस आहे.

Observe the given diagram carefully and answer the question.

From the position given in the diagram, plane 'A' goes via B to airport 'E'; 'B' goes via A to 'E'; 'C' goes via A to 'E'; 'D' goes via G to 'E'; 'G' goes via F to 'E'. 'F' goes via G to 'E' and 'H' goes via G to 'E'. After half an hour of their starting time when they are midway to their destinations, indicate which one of the following is true ?

The speed, the starting time of all the planes and the distances between any two neighbouring airports are the same.

Which one of the following statements is correct ?

(1) 'A' is South-West of 'D'. (2) 'A' is North-East of 'D'.

(3) 'C' is to the North of 'A'. (4) 'F' is South-East of 'A'.

---

22. महाराष्ट्रातील पुढील शिखरांचा ऊंची नुसार उतरता क्रम लावा :

a. कळसुबाई

b. महाबळेश्वर

c. सप्तशृंगी

d. तोरणा

e. त्र्यंबकेश्वर

(1) a, b, c, d, e (2) a, c, b, d, e

(3) a, d, b, e, c (4) a, b, d, c, e

Arrange the following peaks of Maharashtra in descending order of their heights :

a. Kalsubai

b. Mahabaleshwar

c. Saptashrungi

d. Torna

e. Trimbakeshwar

(1) a, b, c, d, e (2) a, c, b, d, e

(3) a, d, b, e, c (4) a, b, d, c, e

23. हिवाळयामधे पुर्व विदर्भात कोणत्या घटकामुळे पाउस पडतो ?
(1) अरबी समुद्रावरून येणारे मोसमी वारे.
(2) बंगालच्या उपसागरावरून येणारे मोसमी वारे.
(3) बंगालच्या उपसागरावरून येणारी चक्रीवादळे.
(4) अरबी समुद्रावरून येणारी चक्रीवादळे.

Which of the following factors is responsible for the winter rains in eastern Vidharbha ?
(1) Monsoon winds from Arabian Sea.
(2) Monsoon winds from Bay of Bengal.
(3) Cyclones from Bay of Bengal.
(4) Cyclones from Arabian Sea.

---

24. खालील ठिकाणे पर्जन्य प्रमाणाच्या उतरत्या क्रमाने लावा :
अ. माथेरान ब. अंबोली
क. महाबळेश्वर ड. पाचगणी
(1) अ, ब, क, ड (2) ब, क, ड, अ
(3) ब, क, अ, ड (4) क, ब, अ, ड

According to the rainfall received, arrange the following places in descending order :
a. Matheran b. Amboli
c. Mahabaleshwar d. Panchgani
(1) a, b, c, d (2) b, c, d, a
(3) b, c, a, d (4) c, b, a, d

---

25. जिल्हे व पिके याबाबत पुढील पैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
अ. नाशिक जिल्हा बाजरी उत्पादनात अग्रेसर आहे.
ब. भंडारा जिल्हा भात उत्पादनात अग्रेसर आहे.
क. कोल्हापूर जिल्हयात सोयाबीन उत्पादन होत नाही.
ड. ठाणे जिल्हयात ऊसाचे उत्पादन घेतले जाते.
(1) अ, क, ड (2) अ, ब (3) अ, ब, क (4) क, ड

Which of the following statements are true about the districts and the crops ?
a. Nashik district is the leading producer of bajra.
b. Bhandara district is the leading producer of rice.
c. Soyabean is not produced in Kolhapur district.
d. Sugarcane is produced in Thane district.
(1) a, c, d (2) a, b (3) a, b, c (4) c, d

26. 2001 मधे महाराष्ट्रातील कोणता विभाग विहीर सिंचनामधे अग्रेसर होता ?

(1) नागपूर (2) नांदेड

(3) कोल्हापूर (4) पुणे

Which division of Maharashtra was leading in well irrigation in 2001 ?

(1) Nagpur (2) Nanded

(3) Kolhapur (4) Pune

---

27. खालील पैकी कोणत्या धरणांचा समावेश कुकडी जल सिंचन प्रकल्पा आंतर्गत होतो ?

(1) भाटघर, भंडारदरा, पिंपळगावजोगे, वडज, डिंभे

(2) पिंपळगावजोगे, माणिकडोह, वडज, भंडारदरा, डिंभे

(3) येडगाव, माणिकडोह, पिंपळगावजोगे, वडज, डिंभे

(4) येडगाव, येलदरी, हातणूर, वडज, डिंभे

Which of the following dams are included in the Kukadi Irrigation Project ?

(1) Bhatghar, Bhandardara, Pimpalgaonjoge, Wadaj, Dimbhe

(2) Pimpalgaonjoge, Manikdoh, Wadaj, Bhandardara, Dimbhe

(3) Yedgaon, Manikdoh, Pimpalgaonjoge, Wadaj, Dimbhe

(4) Yedgaon, Yeldari, Hatnur, Wadaj, Dimbhe

---

28. महाराष्ट्र औद्योगिक महामंडळाची सुरूवात कोणत्या मुख्यमंत्र्याच्या काळात झाली ?

(1) वसंतराव नाईक (2) शंकरराव चव्हाण

(3) यशवंतराव चव्हाण (4) वसंतदादा पाटील

In which Chief Minister's period was Maharashtra Industrial Development Corporation started ?

(1) Vasantrao Naik (2) Shankarrao Chavan

(3) Yeshwantrao Chavan (4) Vasantdada Patil

29. जोड्या लावा :

	जिल्हे		*लोकसंख्या घनता (2001)*
A.	सिंधुदुर्ग	I.	321
B.	नासिक	II.	67
C.	नंदूरबार	III.	165
D.	गडचिरोली	IV.	260

	A	B	C	D
(1)	III	I	IV	II
(2)	II	I	III	IV
(3)	IV	I	II	III
(4)	I	II	III	IV

Match the following :

	Districts		*Population density (2001)*
A.	Sindhudurg	I.	321
B.	Nashik	II.	67
C.	Nandurbar	III.	165
D.	Gadchiroli	IV.	260

	A	B	C	D
(1)	III	I	IV	II
(2)	II	I	III	IV
(3)	IV	I	II	III
(4)	I	II	III	IV

30. घड्याळाचे काटे ज्या दिशेने फिरतात, त्याप्रमाणे 'अहमदनगर' जिल्ह्याच्या सभोवताली कोणते जिल्हे आहेत, ते ओळखा.

(1) नाशिक. जालना, बीड, लातूर, पुणे, ठाणे, धुळे
(2) औरंगाबाद, जालना, बीड, उस्मानाबाद, सोलापूर, ठाणे, पुणे
(3) नाशिक, औरंगाबाद, बीड, उस्मानाबाद, सोलापूर, पुणे, ठाणे
(4) धुळे, नाशिक, जालना, लातूर, सांगली, सातारा, पुणे

Select the districts in clock-wise order surrounding 'Ahmednagar' district.

(1) Nashik, Jalna, Beed, Latur, Pune, Thane, Dhule
(2) Aurangabad, Jalna, Beed, Usmanabad, Sholapur, Thane, Pune
(3) Nashik, Aurangabad, Beed, Usmanabad, Sholapur, Pune, Thane
(4) Dhule, Nashik, Jalna, Latur, Sangli, Satara, Pune

31. ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी गरीब मुलांना मोफत शिक्षण देण्यास्तव प्राथमिक शाळा काढल्या. त्या संस्थांना काय म्हटले जाई ?

(1) बेसिक शाळा
(2) अॅन्ग्लोइंडियन शाळा
(3) इंग्रजी शाळा
(4) चॅरिटी (परोपकारी) शाळा

Christian Missionaries started primary schools to provide free education to the children of the poor. What were these institutions called ?

(1) Basic schools
(2) Anglo-Indian schools
(3) English schools
(4) Charity schools

32. महाराष्ट्रात ग्रंथालय चळवळ ________ यांनी सुरु केली.

(1) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे
(2) महात्मा ज्योतिराव फुले
(3) महर्षी धोंडो केशव कर्वे
(4) गोपाळ हरि देशमुख

The Library Movement was started by ________ in Maharashtra.

(1) Maharshi Vitthal Ramji Shinde
(2) Mahatma Jyotirao Phule
(3) Maharshi Dhondo Keshav Karve
(4) Gopal Hari Deshmukh

33. ख्रिश्चन धर्मातील समतेने प्रभावित होऊन कोणी ख्रिश्चन धर्म स्वीकारला ***नाही*** ?

a. पंडिता रमाबाई.
b. नारायण शेषाद्री.
c. विष्णू भास्कर करमरकर.
d. रामकृष्ण विनायक मोडक.
c. बाबा पद्मनजी.
f. नीलकंठ शास्त्री गोऱ्हे.
g. नारायण वामन टिळक.

(1) b
(2) e
(3) g
(4) b, e व g तिन्ही पर्याय चुकीचे आहेत

Many got converted to the Christian religion after being impressed upon by the equality existing in Christianity. Who amongst the following did ***not*** do so ?

a. Pandita Ramabai.
b. Narayan Sheshadri.
c. Vishnu Bhaskar Karmarkar.
d. Ramkrishna Vinayak Modak.
e. Baba Padamanji.
f. Nilkantha Shastri Gorhe.
g. Narayan Vaman Tilak.

(1) b
(2) e
(3) g
(4) b, e and g, all the three options are incorrect

34. महाराष्ट्रात सातारा येथे प्रतिसरकार ____________ यांनी स्थापन केळे.

(1) स्वामी रामानंद तीर्थ (2) छत्रपती शाहु महाराज

(3) क्रांतिसिंह नाना पाटिल (4) गोपाळ हरि देशमुख

In Maharashtra the parallel government of the people was established at Satara by ____________.

(1) Swami Ramanand Tirth (2) Chhatrapati Shahu Maharaj

(3) Krantisinha Nana Patil (4) Gopal Hari Deshmukh

---

35. यावली, चिमुर आणि आष्टी येथे चलेजाव (भारत छोडो) चळवळ ____________ यांच्या प्रेरणेने सुरु झाली.

(1) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज (2) स्वामी रामानंद तीर्थ

(3) क्रांतिसिंह नाना पाटिल (4) अच्युतराव पटवर्धन

People of Yavali, Chimur and Ashti led the Quit India agitation, due to the inspiration of

(1) Rastrasant Tukdoji Maharaj (2) Swami Ramanand Tirth

(3) Krantisinha Nana Patil (4) Achyutrao Patwardhan

---

36. व्यक्तींच्या प्रतिष्ठेची खात्री देण्याकरिता राज्यघटनेत केलेल्या तरतूदी अशा आहेत

अ. उद्देशपत्रिकेत 'बंधुभाव' या तत्त्वाचा समावेश केला.

ब. मूलभूत हक्कांद्वारे प्रतिष्ठा सुरक्षित केली आहे.

क. हे हक्क वादयोग्य [दादमागता येणारे] आहेत.

ड. गरजा आणि दुर्दशापासून नागरिकांना मुक्त ठेवण्यासाठी राज्यघटनेत राज्याच्या धोरणाची मार्गदर्शक तत्त्वे समाविष्ट केली आहेत.

वर दिलेल्या विधानांपैकी कोणते/कोणती बरोबर आहेत ?

(1) केवळ अ (2) केवळ अ आणि ब

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) सर्व

The provisions made in the Constitution to ensure the dignity of the individuals are

a. The principle of 'Fraternity' included in Preamble.

b. The dignity is ensured by Fundamental Rights.

c. These are justiciable.

d. To make citizens free from wants and misery, Directive Principles of State Policy are included in the Constitution.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a only (2) a and b only

(3) a, b and c only (4) All

37. उद्देशपत्रिकेत बहाल केलेल्या 'स्वातंत्र्यांचा' बरोबर क्रम आहे

(1) अभिव्यक्ती, विचार, श्रद्धा, विश्वास, उपासना

(2) विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा, उपासना

(3) अभिव्यक्ती, विचार, विश्वास, उपासना, श्रद्धा

(4) विचार, अभिव्यक्ती, उपासना, विश्वास, श्रद्धा

Correct sequence of conferred 'Liberties' in Preamble is

(1) Expression, Thought, Faith, Belief, Worship

(2) Thought, Expression, Belief, Faith, Worship

(3) Expression, Thought, Belief, Worship, Faith

(4) Thought, Expression, Worship, Belief, Faith

---

38. भारतीय राज्यघटनेच्या नवनिर्मीती क्षमतेचेपुरावे म्हणून पुढे केलेल्या खालील तरतुदींचा विचार करा :

अ. प्रबळ केंद्र आणि केंद्र आणि घटकराज्ये यात अधिकार वाटणी.

ब. एकात्म न्यायसंस्था.

क. अखिल भारतीय प्रशासकीय सेवा.

ड. एकेरी नागरिकत्व.

वरील विधानापैकी कोणते बरोबर आहे/आहेत ?

(1) केवळ अ (2) केवळ अ आणि ब

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) सर्व

Consider the following provisions put forward as proofs of originality of Indian Constitution.

a. Strong Centre and distribution of powers between the Centre and the States.

b. Integrated judiciary.

c. All India Administrative Services.

d. Single citizenship.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a only (2) a and b only

(3) a, b and c only (4) All

39. भारतीय संघराज्याचे वर्णन आणि लेखक यांची जुळणी करा :

A. संघराज्याची दुय्यम वैशिष्ट्ये असलेले एकात्म राज्य — I. सर आयव्हर जेनिंग्ज

B. पूर्णपणे संघराज्यही नाही पूर्णपणे एकात्म राज्यही नाही परंतु दोन्हींचा संयोग असलेले — II. ग्रॅनव्हीले ऑस्टीन

C. प्रबळ केंद्रिकरणाची प्रवृत्ती असलेले संघराज्य — III. दुर्गा दास बसु

D. एकात्म किंवा अद्‌भूत प्रकारचे संमिश्र राज्य — IV. के.सी. व्हिअर

	A	B	C	D
(1)	IV	III	I	II
(2)	I	II	III	IV
(3)	III	IV	II	I
(4)	II	I	IV	III

Match the description of Indian federation with the authors :

A. Unitary state with subsidiary federal features — I. Sir Ivor Jennings

B. Neither purely federal nor purely unitary but combination of both — II. Granville Austin

C. Federation with strong centralising tendency — III. Durga Das Basu

D. A union or composite state of novel type — IV. K.C. Wheare

	A	B	C	D
(1)	IV	III	I	II
(2)	I	II	III	IV
(3)	III	IV	II	I
(4)	II	I	IV	III

40. 'बंदीप्रत्यक्षीकरण' आज्ञेबाबतच्या विधानांचा विचार करा :

अ. मूलभूत हक्कांच्या अंमलबजावणीसाठी अशी आज्ञा काढली जाते.

ब. अशी आज्ञा काढण्याचा अधिकार सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्चन्यायालयांना दिला आहे.

क. व्यक्तीला न्यायालयापुढे हजर करून बंदी करण्याच्या कारणाचे समर्थन करण्याची आज्ञा न्यायालय बंदी करणाऱ्या अधिकाऱ्याला देऊ शकते.

ड. न्यायालयाने फौजदारी गुन्ह्याबद्दल तुरूंगवास दिलेल्या व्यक्तीची सुटका मिळविण्यासाठी देखील अशी आज्ञा काढता येते.

वरील विधानांपैकी कोणते बरोबर आहे/आहेत ?

(1) केवळ अ (2) केवळ ब आणि क

(3) केवळ अ आणि क (4) केवळ अ, ब आणि क

Consider the statements about writ of 'Habeas Corpus' :

a. The writ can be issued for the enforcement of Fundamental Rights.

b. The power to issue the writ is conferred upon the Supreme Court and the High Courts.

c. The Court may direct the detaining authority to produce the person before it and justify the cause of detention thereof.

d. Writ can be issued to secure the release of a person who has been imprisoned by a Court of law on criminal charges.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a only (2) b and c only

(3) a and c only (4) a, b and c only

41. राज्यघटनेत मूलभूत कर्तव्यांचा केलेला समावेश लोकशाहीच्या यशासाठी कसा लाभदायक आहे ?

अ. जेव्हा राज्यघटना सामाजिक आणि आर्थिक परिवर्तनाचे उद्दिष्ट बाळगते तेंव्हा नागरिकांनी किमान शिस्त पाळली पाहिजे.

ब. राज्याच्या आणि व्यक्तींच्या कल्याणासाठी नागरिकांनी कर्तव्ये मान्य केली पाहिजेत.

क. ही कर्तव्ये मूलभूत हक्कांना पूरक आहेत.

ड. समावेशामुळे सुसंस्कृत समाजातील नागरिकामध्ये नागरी जाणीव विकसित होईल.

वरील विधानांपैकी कोणते बरोबर आहे/आहेत ?

(1) केवळ अ (2) केवळ ब आणि क

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) सर्व

How is the inclusion of Fundamental Duties advantageous to the success of democracy ?

a. When the Constitution aims at social and economic transformation the citizens should observe minimum discipline.

b. For the welfare of state and individuals, citizens must abide by the duties.

c. These duties are complementary to the Fundamental Rights.

d. The inclusion will develop civic sense among the citizens of civilised society.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a only (2) b and c only

(3) a, b and c only (4) All

---

42. सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशांच्या आर्थिक स्वातंत्र्याबाबतच्या तरतुदींचा विचार करा :

अ. संसद कायदा करून त्यांचे वेतन आणि भत्ते ठरविते.

ब. नियुक्तीनंतर त्यांना नुकसानकारक होईल अशा प्रकारे वेतन, भत्ते, निवृत्तीवेतन यात बदल करता येत नाही.

क. हा सर्व खर्च भारताच्या संचितनिधीतून केला जातो.

ड. आर्थिक आणीबाणीच्या काळात राष्ट्रपती त्यांच्या वेतनात आणि भत्त्यात कपात करू शकतात.

वरील विधानांपैकी कोणते बरोबर आहे/आहेत ?

(1) केवळ अ आणि ब (2) केवळ ब आणि क

(3) केवळ अ, ब आणि क (4) अ, ब, क आणि ड

Consider the provisions regarding financial independence of Supreme Court Judges :

a. Their salaries and allowances are determined by the law of Parliament.

b. Their salaries, allowances, pension cannot be varied to their disadvantage after appointment.

c. All these expenses are charged on the Consolidated Fund of India.

d. During Financial Emergency, President can reduce their salaries and allowances.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) a and b only (2) b and c only

(3) a, b and c only (4) a, b, c and d

43. योग्य जोड्या लावा :

	'अ'		*'ब'*
A.	मुलभूत अधिकार	I.	जर्मनीचे वायमर संविधान
B.	नीति निर्देशक तत्वे	II.	कनाडाचे संविधान
C.	केंद्र सरकार ला उर्वरित अधिकार	III.	आयरिश संविधान
D.	आणीबाणी	IV.	अमेरिकेचे संविधान

	A	B	C	D
(1)	IV	I	III	II
(2)	IV	III	I	II
(3)	IV	III	II	I
(4)	I	III	IV	II

Match the pairs :

	'A'		*'B'*
A.	Fundamental Rights	I.	Weimar Constitution of Germany
B.	Directive Principles	II.	Canadian Constitution
C.	Residuary power to Union Government	III.	Irish Constitution
D.	Emergency	IV.	American Constitution

	A	B	C	D
(1)	IV	I	III	II
(2)	IV	III	I	II
(3)	IV	III	II	I
(4)	I	III	IV	II

44. समवर्ती सूचीत खालीलपैकी कोणता विषय ***नाही*** ?

अ. फौजदारी कायदा ब. फौजदारी पद्धती
क. सार्वजनिक आरोग्य ड. विवाह व घटस्फोट

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त क आणि ड (3) फक्त ब आणि ड (4) फक्त क

Which are ***not*** the subject of Concurrent List ?

a. Criminal Law b. Criminal Procedure
c. Public Health d. Marriage and Divorce

(1) a and b only (2) c and d only (3) b and d only (4) c only

45. "स्वातंत्र्य समतेपासून वेगळे/अलग करता येत नाही, समतेला स्वातंत्र्यापासून वेगळे करता येणार नाही आणि स्वातंत्र्य व समतेला बंधुते पासून वेगळे करता येणार नाही." हे उद्गार कोणाचे आहेत ?

(1) पंडीत जवाहरलाल नेहरू
(2) डॉ. राजेंद्र प्रसाद
(3) डॉ. एस. राधाकृष्णन
(4) डॉ. बी.आर. आंबेडकर

Who said that, "Liberty cannot be divorced from equality, equality cannot be divorced from liberty. Nor can liberty and equality be divorced from fraternity." ?

(1) Pandit Jawaharlal Nehru
(2) Dr. Rajendra Prasad
(3) Dr. S. Radhakrishnan
(4) Dr. B.R. Ambedkar

---

46. उच्च न्यायालये व सर्वोच्च न्यायालय माहिती अधिकाराच्या, 2005 कक्षेत येत *नाहीत.*

(1) विधान – बरोबर
(2) विधान – चूक
(3) फक्त सर्वोच्च न्यायालय कक्षेत येते
(4) फक्त उच्च न्यायालये कक्षेत येतात

High Courts and Supreme Court are ***not*** in the ambit of Right to Information Act 2005.

(1) Yes
(2) No
(3) Only Supreme Court is
(4) Only High Courts are

---

47. ____________ हे केंद्रीय माहिती आयोगाचे पहिले मुख्य माहिती आयुक्त होते.

(1) श्री रंगनाथ मिश्रा (2) श्री वजाहत हबीबुल्ला
(3) श्री सत्यानंद मिश्रा (4) श्री शैलेश गांधी

____________ was the first Chief Information Commissioner of the Central Information Commission.

(1) Shri Rangnath Mishra (2) Mr. Wajahat Habibullah
(3) Mr. Satyanand Mishra (4) Mr. Shailesh Gandhi

48. मागितलेली माहिती ही जर व्यक्तीच्या जीवित अथवा स्वातंत्र्याशी निगडित असेल तर ती माहिती पुढील वेळेत दिली पाहिजे

(1) 24 तास (2) 48 तास (3) एक आठवडा (4) 15 दिवसात

When an information demanded is related with life or liberty of a person, it shall be provided within

(1) 24 hours (2) 48 hours (3) one week (4) 15 days

---

49. भारताच्या तुलनेत महाराष्ट्राची माहिती पडताळता काय खरे ***नाही*** ?

(1) जिल्हयांच्या व खेड्यांच्या संख्येत महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी सुमारे 7%
(2) क्षेत्रफळात व लोकसंख्येत महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी सुमारे 9%
(3) शेती लागवड क्षेत्रात महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी सुमारे 11%
(4) एकूण वनक्षेत्रात महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी सुमारे 13%

What is ***not*** true of the statistics of Maharashtra vis-a-vis that of India ?

(1) Maharashtra has about 7% of India's total number of districts and villages
(2) Maharashtra has about 9% of India's area and population
(3) Maharashtra has about 11% of India's area under cultivation
(4) Maharashtra has about 13% of India's total forest area

---

50. ए.टी.एम. या शब्दांची फोड _________ अशी आहे. (नेटवर्कींग मधे)

(1) ऑल टाईम मनी (2) असिंक्रोनिअस ट्रांसफर मोड
(3) ऑटोमेटेड टेलर मशीन (4) वरीलपैकी सर्व पर्याय

ATM is abbreviated as _________ in Networking.

(1) All Time Money (2) Asynchronous Transfer Mode
(3) Automated Teller Machine (4) All of the above

---

51. अंधासाठी टेक्स्ट-टू-ब्रेल आणि स्पीच यांना एकत्र करून तयार केलेल्या माहितीची देवाण घेवाण करणाऱ्या सिस्टीम चे नाव _________ आहे.

(1) श्रुती-दृष्टी (2) दूर-दृष्टी
(3) इ-ब्रेल (4) पर्याय (1) व (2)

_________ is an Integrated Text-to-Speech and Text-to-Braille system for the visually impaired using information extraction and retrieval technique.

(1) Shruti-Drishti (2) Door-Drishti
(3) e-Braille (4) Both (1) and (2)

---

52. कोणत्याही संघ राज्य क्षेत्राचे क्षेत्र वाढविण्याबाबतचे विधेयक संसदेच्या कोणत्याही सभागृहात मांडता येते जर त्यास ?

(1) राष्ट्रपतींनी शिफारस केलेली असली व संबंधित संघ राज्य क्षेत्राच्या अभिप्रायासह
(2) राष्ट्रपतींनी शिफारस केलेली असली व संबंधित संघ राज्य क्षेत्राच्या अभिप्रायाशिवाय
(3) राष्ट्रपतींच्या शिफारशीशिवाय परंतु संबंधित संघ राज्य क्षेत्राच्या अभिप्रायासह
(4) राष्ट्रपतींच्या शिफारशीशिवाय व संबंधित संघ राज्य क्षेत्राच्या अभिप्रायाशिवाय

A bill to increase the area of any Union Territory can be introduced in either House of the Parliament

(1) on the recommendation of the President and after referring it to the concerned Union Territory.
(2) on the recommendation of the President without referring it to the concerned Union Territory.
(3) without the recommendation of the President but after referring it to the concerned Union Territory.
(4) without the recommendation of the President and without referring it to the concerned Union Territory.

---

53. खालीलपैकी शासनाची कोणती सर्विस मोबाईल वर टाकल्यास शासनाच्या सेवा बद्दल माहिती पुरवते ?

(1) मोबाईल इ-गव्हर्नंस सर्विस डिलीव्हरी गेटवे
(2) स्टेट इ-गव्हर्नंस सर्विस डिलीव्हरी गेटवे
(3) मिडीया इ-गव्हर्नंस सर्विस डिलीव्हरी गेटवे
(4) मॉडर्न इ-गव्हर्नंस सर्विस डिलीव्हरी गेटवे

____________ delivers Government Services over mobile device using applications installed on the user's mobile handsets.

(1) Mobile e-Governance Service Delivery Gateway
(2) State e-Governance Service Delivery Gateway
(3) Media e-Governance Service Delivery Gateway
(4) Modern e-Governance Service Delivery Gateway

---

54. डब्ल्यू.थ्री सी. या संक्षेची फोड __________ अशी आहे.

(1) वर्ल्ड वाईड वेब कंपनी (2) वर्ल्ड वाईड वेब कास्केड
(3) वर्ल्ड वाईड वेब कॉंसोरटीअम (4) वर्ल्ड वाईड वेब कंटेंट

W3C is abbreviated as

(1) World Wide Web Company (2) World Wide Web Cascade
(3) World Wide Web Consortium (4) World Wide Web Content

55. पहिला भारतीय सुपर कॉम्प्युटर कोणता ?

(1) मॅक (2) सी–डॅक (3) परम-8000 (4) परम-80000

__________ was India's first Supercomputer.

(1) MAC (2) C-DAC (3) PARAM 8000 (4) PARAM 80000

---

56. खाली दिलेल्या नावांपैकी मीडिया लॅब एशियाचा कोणता प्रोजेक्ट 11वी व 12वी च्या गणित व जीवशास्त्र (लाईफ सायन्स) या विषयासाठी बनलेला आहे ?

(1) ई-सायन्स (2) ई-विज्ञानशाळा

(3) ई-लाईफ सायन्स-मॅथस (4) ई-मॅथ-लाईफ सायन्स

Which of the following is a project by Media Lab Asia for 11th and 12th created in multimedia for the subjects of Math and Life Science ?

(1) e-science (2) e-vigyanshala

(3) e-lifescience-maths (4) e-math-lifescience

---

57. खालीलपैकी कोणती भारतीय संस्था मायक्रोव्हेव व इलेक्ट्रोमॅग्नेटीक इंजिनिअरींग क्षेत्रात काम करते ?

(1) समीर (2) अमीर (3) मीर (4) सीमीर

__________ institution in India undertakes research and development work in the area of Microwave Engineering and Electromagnetic Engineering.

(1) SAMEER (2) AMEER (3) MEER (4) SEMEER

---

58. पूर्णतः शैक्षणिक सेवांसाठी जी.एस.एल.व्ही-एफ-01 च्या सहाय्याने सप्टेंबर 2004 मध्ये कार्यान्वित करण्यात आलेला भारताचा पहिला थिमॅटिक उपग्रह __________ हा आहे.

(1) ई-सॅट (2) ईडयूसॅट (3) इ-एज्युकेशन (4) इ-सॅट-कॉम

__________ is India's first Thematic Satellite dedicated exclusively for educational services launched by GSLV-F-01 in September 2004.

(1) E-SAT (2) EDUSAT (3) E-Education (4) E-SAT-COM

---

59. डी.इ.आइ.टी.व्हाय. (म्हणजेच डिपार्टमेंट ऑफ इलेक्ट्रॉनिक्स अॅण्ड इन्फोमेशन टेक्नोलॉजी) ने "ओळख मॅनेजमेंट" साठी जी सिस्टम तयार केली याहे ती __________ या नावे ओळखली जाते.

(1) इ-प्रमाण (2) आधार (3) इ-आयडेंटीटी (4) इ-आयडी

__________ is a project of Deity (Dept. of Electronics and Information Technology) which is meant for Identity Management.

(1) E-pramaan (2) Aadhaar (3) E-identity (4) E-ID

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

60. अनुसूचित जाति व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 हा ________ करीता अधिनियमित करण्यात आला.

अ. अनुसूचित जाति व अनुसूचित जमाती विरुद्ध होणारे अत्याचाराचे (Atrocities) गुन्हे थांबवण्यासाठी.

ब. अत्याचाराचे खटले चालवण्यासाठी विशेष न्यायालयांची स्थापना करणे.

क. मदत मिळवून देण्याकरिता.

ड. अशा प्रकारच्या गुन्ह्याच्या बळी ठरलेल्या व्यक्तिचे पुनःर्वसन करण्याकरिता.

(1) अ फक्त (2) अ आणि ब फक्त (3) अ, क आणि ड (4) वरील सर्व

The Scheduled Castes & Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 was enacted to

a. Prevent the commission of offences of atrocities against the Scheduled Castes & Scheduled Tribes.

b. Provide for special courts for trial of such offences.

c. Provide relief.

d. Rehabilitation of victims of such offences.

(1) a only (2) a and b (3) a, c and d (4) All the above

---

61. अनुसूचित जाति व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 अनुसार 'अत्याचार' म्हणजे

अ. अभक्षणीय व किळस उत्पन्न करणारा पदार्थ खाण्यास किंवा पिण्यास भाग पाडणे.

ब. 'भिक' मागण्यास किंवा वेटबिगारी करण्यास प्रवृत्त करणे किंवा सक्ती करणे.

क. खोटे दिवाणी किंवा फौजदारी गुन्हे दाखल करणे.

ड. मतदान करण्यास प्रतिबंध घालणे किंवा एखाद्या विशिष्ट उमेदवारास मतदान करण्यास भीती दाखवून भाग पाडणे.

(1) अ आणि ब फक्त (2) ब फक्त (3) अ आणि क फक्त (4) वरील सर्व

What amounts to 'atrocity' under the purview of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 ?

a. Forcing to drink or eat any inedible or obnoxious substance.

b. Compelling or enticing to do bonded labour or work as a 'beggar'.

c. Instituting false or vexatious suits or criminal proceedings.

d. Forcing or intimidating a member not to vote or to vote for a particular candidate.

(1) a and b only (2) b only (3) a and c only (4) All the above

62. खालील विधानांचा हुंडा प्रतिबंधक अधिनियम, 1961 च्या अनुशंगाने विचार करा व बरोबर पर्याय निवडा :

अ. छेद 8 अंतर्गत चे गुन्हे हे दखलपात्र व आपसात न मिटण्याजोगे आहेत.

ब. छेद 8A अंतर्गत गुन्हा केला नाही हे सिद्ध करण्याची सर्वस्वी जबाबदारी आरोपी वर असते.

क. प्रत्येक हुंडा प्रतिबंधन अधिकारी आपले कार्य व अधिकारांचा वापर शक्य तितक्या प्रमाणात असे गुन्हे होण्यापासुन किंवा हुंडयाची मागणी करण्यापासुन टाळण्याचा/रोखण्याचा प्रयत्न करेल.

ड. 'तारण' हा शब्द एखाद्या दस्तऐवज किंवा एखाद्या कायदेशीर अधिकार निर्माण करणारा दस्ताऐवज दर्शवतो.

(1) अ फक्त (2) ब आणि क फक्त (3) क आणि ड फक्त (4) वरील सर्व

Consider the following statements with regard to Dowry Prohibition Act, 1961 :

a. The offences under Sec 8 of this Act are cognizable and non-compoundable.

b. That under Section 8A burden of proof lies upon the person prosecuted.

c. Every Dowry Prohibition Officer shall exercise and perform his powers and functions so as to prevent as far as possible, the taking or abetting the taking of, or the demanding of dowry.

d. The word 'Valuable Security' denotes a document which is or purports to be, a document whereby any legal right is created.

(1) a only (2) b and c only (3) c and d only (4) All of the above

---

63. तिसरी नैरोबी जागतिक परिषद कशासाठी आयोजित केली गेली होती ?

अ. संयुक्त राष्ट्रांच्या महिला दशकाचा मुल्यन व आढावा घेण्यासाठी तसेच समानता, विकास व शांततेसाठी.

ब. स्त्रियां विरुद्धच्या अत्याचाराचे उच्चाटन करण्यासाठी.

क. राष्ट्रीय स्तरावर स्त्रियांना सर्वोच्च पातळी गाठण्याकरिता विशिष्ट प्रक्रिया/प्रणाली तयार करण्यासाठी.

ड. संयुक्त राष्ट्रांच्या वरिष्ठ पदांवर महिलांची नियुक्ति करण्यासाठी प्रक्रिया/प्रणाली विकसित करणे.

(1) अ फक्त (2) अ आणि ब फक्त

(3) ब, क आणि ड (4) अ, ब आणि ड

What for was the Nairobi Third World Conference held ?

a. To review and appraise the achievements of United Nations Decade for Women : Equality, Development and Peace.

b. To eradicate violence against women.

c. To create national mechanisms for women's advancement to the highest possible levels.

d. To develop mechanism to appoint women at senior levels in the UN Organization.

(1) a only (2) a and b only

(3) b, c and d (4) a, b and d

---

64. भारतीय संविधान व अंतरराष्ट्रीय मानवी हक्क मानक या दोन्ही मध्ये कोणत्या संदर्भात साम्यता आढळून येते ?

(1) मूलभूत अधिकार व मार्गदर्शक तत्वे

(2) केंद्र आणि राज्य सरकार मधील परस्पर संबंध

(3) संसदीय सरकार पद्धत

(4) आणिबाणी तरतूद

The Indian Constitution has a close resemblance to the UDHR with respect to which of the following ?

(1) Fundamental Rights and Directive Principles

(2) Centre – State relations

(3) Parliamentary form of Government

(4) Emergency Provisions

---

65. सर्व देशांत मानव अधिकारा साठी पक्षपातरहित संस्थे ची प्रस्थापना करण्यात पुढाकार कोणी घेतला ?

(1) आय.एल.ओ. [ILO] (2) यूनेस्को [UNESCO]

(3) यूनीसेफ [UNICEF] (4) डब्ल्यू.टी.ओ. [WTO]

The idea of the creation of an impartial institution of Human Rights in all the countries was initiated by which organization ?

(1) ILO (2) UNESCO

(3) UNICEF (4) WTO

---

66. भारता मध्ये राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोगाची स्थापना कुठल्या वर्षी झाली ?

(1) 1990 (2) 1991 (3) 1992 (4) 1993

In which year was the National Human Rights Commission established in India ?

(1) 1990 (2) 1991 (3) 1992 (4) 1993

67. जर एखाद्या व्यक्ती ला अस्पृश्य म्हणून, नवीन खोदलेल्या हापशी चे पाणी घेण्यास मनाई केली तर खालील पैकी कोणता अधिनियम योग्य रित्या वापरता येईल ?

(1) भारतीय दंड संहिता, 1860

(2) अंतरराष्ट्रीय मानवी हक्क मानक

(3) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955

(4) वरील सगळे

If a person is restrained from taking water from a newly dug up borewell because he is an untouchable, which Act out of the following can appropriately be invoked ?

(1) The Indian Penal Code, 1860

(2) The Universal Declaration of Human Rights

(3) The Protection of Civil Rights Act, 1955

(4) All the above

---

68. खालील पैकी कोणत्या तक्रारी ची चौकशी मानव अधिकार आयोग करू शकते ?

(1) मानव अधिकार चे उल्लघंन

(2) सार्वजनिक सेवका कडून अश्या उल्लघनां ना प्रतिबंध करण्यात हयगय

(3) (1) आणि (2)

(4) परकीय आक्रमणा मुळे हिंसाचार

The Human Rights Commission can enquire into complaints of which of the following ?

(1) Violation of Human Rights

(2) Negligence in the prevention of such violations by a public servant

(3) (1) and (2) both

(4) Violence due to external aggression

69. हुंडा प्रतिबंधक अधिनियम, 1961 व्यतिरिक्त कोणत्या कायद्या मध्ये हुंड्या विरुद्ध तरतूद आहे ?

(1) भारतीय साक्ष अधिनियम, 1872

(2) फौजदारी व्यवहार संहिता, 1973

(3) भारतीय दंड संहिता, 1860

(4) वरील सर्व

Apart from Dowry Prohibition Act, 1961, which other law has provision against dowry ?

(1) The Indian Evidence Act, 1872

(2) Criminal Procedure Code, 1973

(3) Indian Penal Code, 1860

(4) All the above

---

70. हुंडा प्रतिबंधक अधिनियम, 1961, च्या अंतर्गत हुंड्या ची जाहिरात केल्यास किती कालावधी चा कारावास होऊ शकतो ?

(1) 6 महिन्यापेक्षा कमी नाही, 4 वर्षा पर्यंत वाढू शकतो

(2) 6 महिन्यापेक्षा कमी नाही, 5 वर्षा पर्यंत वाढू शकतो

(3) 6 महिन्यापेक्षा कमी नाही, 6 वर्षा पर्यंत वाढू शकतो

(4) 6 महिन्यापेक्षा कमी नाही, 7 वर्षा पर्यंत वाढू शकतो

What is the period of imprisonment for advertisement of Dowry as per Dowry Prohibition Act, 1961 ?

(1) Not less than 6 months, may extend to 4 years

(2) Not less than 6 months, may extend to 5 years

(3) Not less than 6 months, may extend to 6 years

(4) Not less than 6 months, may extend to 7 years

71. भारता मध्ये देवदासी पद्धत एक धार्मिक प्रथा म्हणून प्रचलित आहे. योग्य पर्याय निवडा.

(1) देवदासी पद्धत महिले च्या मानव अधिकारां चे उल्लंघन आहे.

(2) देवदासी पद्धत मूलभूत अधिकारां चे उल्लंघन आहे.

(3) देवदासी पद्धत मानवा चा दुव्यापार या मध्ये समाविष्ट होते.

(4) वरील सगळे

The system of Devdasis in India exists as a religious practice. Select the correct response.

(1) Practice of Devdasis is a violation of Human Rights of women.

(2) Practice of Devdasis is a violation of Fundamental Rights.

(3) Devdasi system is trafficking in human beings.

(4) All the above

---

72. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 नुसार गुन्हयास सहाय्य करणाऱ्या व्यक्तीस पुढील शिक्षा होते

(1) गुन्हयास असलेली शिक्षा

(2) दुप्पट शिक्षा

(3) अर्धी शिक्षा

(4) वरील पैकी एकही नाही

Punishment for abetment of offence under The Protection of Civil Rights Act, 1955 is

(1) Punishment provided for the offence

(2) Double punishment

(3) Half punishment

(4) None of the above

---

73. मानव अधिकारांचा वैश्विक जाहीरनामा कोणत्या दिवशी झाला ?

(1) 10 ऑगष्ट 1948 (2) 10 सप्टेंबर 1948

(3) 10 डिसेंबर 1948 (4) वरील पैकी नाही

When was the Universal Declaration of Human Rights made ?

(1) 10th August 1948 (2) 10th September 1948

(3) 10th December 1948 (4) None of the above

74. पुढील अधिकारांमुळे मानवी अधिकार तयार झाले :

(1) कायदेशीर अधिकार (2) नैसर्गिक अधिकार

(3) सामान्य अधिकार (4) वरील पैकी नाही

Following rights led to the formation of Human Rights :

(1) Legal Rights (2) Natural Rights

(3) Ordinary Rights (4) None of the above

---

75. असमानता ही राज्यघटनेच्या पुढील कलमाने प्रतिबंधीत केली आहे ?

(1) 10 (2) 14 (3) 19 (4) 21

Discrimination is prohibited by the following Article of the Constitution :

(1) 10 (2) 14 (3) 19 (4) 21

---

76. सहा ते 14 वर्षे वय गटातील मुलांना मोफत व अनिवार्य शिक्षणाचा अधिकार संविधानांत संशोधन करून भाग III (Part III) मध्ये एक अनुच्छेद (Article) समाविष्ट करून प्रदान केला आहे. कितवे संशोधन व कोणता अनुच्छेद ? एक जोडी निवडा.

(1) 86वे संशोधन – अनुच्छेद 19(फ)

(2) 93वे संशोधन – अनुच्छेद 21अ

(3) 86वे संशोधन – अनुच्छेद 21अ

(4) 93वे संशोधन – अनुच्छेद 19(फ)

Right to Free and Compulsory Education to Children between age group of 6 to 14 years was created by an amendment and introducing an Article in Part III of the Constitution. Which amendment and which Article ? Select the appropriate pair.

(1) 86th Amendment – Article 19(f)

(2) 93rd Amendment – Article 21A

(3) 86th Amendment – Article 21A

(4) 93rd Amendment – Article 19(f)

---

77. बालसुधार अधिनियम, 2000 अनुसार आरोपीचे वय किती असावे ?

(1) 21 वर्षांखाली (2) 18 वर्षांवर

(3) 18 वर्षांखाली (4) 21 वर्षांवर

The Juvenile Justice Act, 2000 would apply, if the age of an accused person is ________ . Select one.

(1) Below 21 years (2) Above 18 years

(3) Below 18 years (4) Above 21 years

78. "मानव अधिकार आणि मूलभूत स्वातंत्र्ये हे सर्व मानवांचे जन्मसिद्ध अधिकार आहेत."
ही उद्घोषणा खालील पैकी कोणत्या दस्तावैजात समाविष्ट होती ?

(1) व्हिएन्ना घोषणा, 1993
(2) मानवाधिकारांची सार्वभौमिक घोषणा (UDHR), 1948
(3) जिनोसाईड (नरसंहार) विरोधी अभिसरण व शिक्षा, 1951
(4) छळ, क्रूर, अमानवीय कृत्ये व मानभंग करणाऱ्या वागणुकी पासून संरक्षण व शिक्षाविषयी घोषणा, 1975

"Human Rights and Fundamental Freedoms are the birthrights of all human beings."
This resolve was made during which of the following ?

(1) Vienna Declaration, 1993
(2) UDHR, 1948
(3) Convention on Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 1951
(4) Declaration on the Protection of All Persons from Being Subjected to Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 1975

---

79. "कायद्याची प्रक्रिया ही योग्य असली पाहिजे" असा निर्वाळा या खटल्यात दिला आहे

(1) डी.के. राणा वि. भारत सरकार
(2) गडकरी वि. महाराष्ट्र राज्य
(3) मनेका गांधी वि. भारत सरकार
(4) सुरज वि. केरळ राज्य

"Procedure established by law must be fair" was held in the following case :

(1) D.K. Rana v. Union of India
(2) Gadkari v. State of Maharashtra
(3) Maneka Gandhi v. Union of India
(4) Suraj v. State of Kerala

---

80. मुंबई पोलीस अधिनियम, 1951 च्या अंतर्गत 'गुरेढोरे' च्या व्याख्ये मध्ये कोणत्या प्राण्याचा समावेश ***नाही*** ?

(1) हत्ती (2) उंट (3) मेंढ्या (4) कुत्रा

Which animal is ***not*** included in the definition of 'cattle' under Bombay Police Act, 1951 ?

(1) Elephant (2) Camel (3) Sheep (4) Dog

81. निर्माणाच्या पद्धतीत वेगळा जिल्हा ओळखा.

(1) मुंबई उपनगर (2) नागपूर
(3) वाशिम (4) हिंगोली

Point the odd district out in the manner the district was created.

(1) Mumbai Suburban (2) Nagpur
(3) Washim (4) Hingoli

---

82. नारळाची लागवड झाल्यावर किती वर्षांत फळे यावयास लागतात आणि साधारणपणे किती वर्षापर्यंत फळधारणा होत राहाते ?

(1) 5 ते 10 वर्षांत व 50 वर्षापर्यंत
(2) 2 ते 3 वर्षांत व 30 वर्षापर्यंत
(3) 12 ते 15 वर्षांत व 75 वर्षापर्यंत
(4) 5 ते 10 वर्षांत व 100 वर्षापर्यंत

When do the coconut trees start bearing fruit and until what period do they keep bearing fruit ?

(1) Between 5 – 10 years and upto 50 years
(2) Between 2 – 3 years and upto 30 years
(3) Between 12 – 15 years and upto 75 years
(4) Between 5 – 10 years and upto 100 years

---

83. जिल्ह्यातील पोलिस अधीक्षक आणि पोलिस बळ कुणाच्या नियंत्रणाखाली असतात ?

(1) जिल्हा दंडाधिकारी
(2) जिल्हा व सत्र न्यायाधीश
(3) (1) आणि (2) दोन्ही
(4) ह्यापैकी कोणीही नाही

The Superintendent and the police force of a district is under the control of

(1) District Magistrate
(2) District and Sessions Judge
(3) Both (1) and (2)
(4) None of the above

84. मुंबई पोलिस अधिनियमां अंतर्गत, पतंग उडविण्यास मनाई करता येते का ? योग्य पर्याय निवडा.

अ. होय, पोलिस विभागाला पतंग उडविण्यास मनाई करता येते.

ब. लोकांना इजा होण्यास कारणीभूत म्हणून पतंग उडविण्यास मनाई करता येते.

क. नाही, पोलिस पतंग उडविण्यास मनाई नाही करू शकत.

ड. पतंग उडविणे मराठी सणा चा भाग आहे म्हणून पतंग उडविण्यास मनाई नाही करता येत.

(1) अ फक्त (2) अ आणि ब फक्त (3) क फक्त (4) क आणि ड फक्त

Can there be prohibition against flying kites under Bombay Police Act ? Select the correct response.

a. Yes, Police Department can prohibit flying of kites.

b. There can be prohibition of flying kites to avoid injury to persons.

c. No, police cannot prohibit flying of kites.

d. Flying of kites is a part of Marathi festival hence cannot be prohibited.

(1) a only (2) a and b only (3) c only (4) c and d only

85. बॉम्बे पोलीस कायदा, 1951 कुठे लागू होतो ?

(1) बॉम्बे (2) महाराष्ट्र

(3) महाराष्ट्र आणि गोवा (4) महाराष्ट्र आणि गुजरात

Bombay Police Act, 1951 extends to

(1) Bombay (2) Maharashtra

(3) Maharashtra and Goa (4) Maharashtra and Gujarat

86. बॉम्बे पोलीस कायदा, 1951 नुसार खालीलपैकी कोणते कृत्य हे गुन्हा ***नाही*** ?

(1) 14 वर्षापेक्षा जास्त वयाचा दिसत नसेल अशा मुलाकडून तारण घेणे

(2) खेळांमध्ये फसविणे

(3) रस्त्यावर जुगार खेळणे

(4) एखाद्या व्यक्तीने भटक्या गुरांना कोंडवाड्यात घालणे

Which one of the following is ***not*** an offence under Bombay Police Act, 1951 ?

(1) Taking pledge from child not appearing above the age of 14 years

(2) Cheating at games

(3) Gambling in street

(4) Impounding of stray cattle by a person

87. भारताच्या संविधानाची 83 वी घटना दुरूस्ती काय सुचविते ?
(1) अरुणाचल प्रदेशात पंचायतीत अनुसुचित जमातींकरिता आरक्षण नाही.
(2) अरुणाचल प्रदेशात पंचायतीत अनुसुचित जातींना आरक्षण नाही.
(3) अरुणाचल प्रदेशात पंचायतीत इतर मागास वर्गियांना आरक्षण नाही.
(4) अरुणाचल प्रदेशात पंचायतीत हिंदूकरिता आरक्षण नाही.

What does the Eighty-third Amendment of the Constitution provide for ?
(1) No reservation in Panchayats be made in favour of Scheduled Tribes in Arunachal Pradesh.
(2) No reservation in Panchayats be made in favour of Scheduled Castes in Arunachal Pradesh.
(3) No reservation in Panchayats be made in favour of Other Backward Classes in Arunachal Pradesh.
(4) No reservation in Panchayats be made in favour of Hindus in Arunachal Pradesh.

---

88. खालीलपैकी कोणती बाब/विषय बॉम्बे पोलीस अधिनियम, 1951 या कायद्याअन्वये हाताळला गेला ***नाही*** ?
(1) पोलीस दलाचे अधीक्षण, नियंत्रण आणि त्याची संघटना
(2) पोलीस दलाचे विनियमन, नियंत्रण ठेवणे व त्यांच्यात शिस्त राखणे
(3) मानवी शरीराविरोधी अपराध
(4) सार्वजनिक सुव्यवस्था व राज्याची सुरक्षितता राखण्यासाठी विशेष उपाययोजना

Which one of the following topics has ***not*** been dealt with by Bombay Police Act, 1951 ?
(1) Superintendence control and organization of the police force
(2) Regulation control and discipline of the police force
(3) Offences against human body
(4) Special measures for maintenance of public order and safety of state

---

89. पोलिस अधिकाऱ्याची खालीलपैकी कोणती कर्तव्ये आहेत ?
(1) समन्स बजावणे आणि वॉरंटची अंमलबजावणी करणे
(2) सार्वजनिक उपद्रव होण्यापासून थांबविणे
(3) (1) आणि (2) दोन्ही
(4) (1) आणि (2) दोन्ही नाही

Which of the following is the duty of a police officer ?
(1) To serve summons and execute warrants
(2) To prevent the commission of public nuisances
(3) Both (1) and (2)
(4) Neither (1) nor (2)

90. भारतीय दंड संहिता, 1860 कोणत्या क्षेत्रात लागू आहे ?

अ. संपूर्ण भारतात.

ब. जम्मू व काश्मीर राज्या व्यतिरिक्त संपूर्ण भारतात.

क. जम्मू व काश्मीर राज्या ला स्वतंत्र दंड संहिता आहे.

ड. भारतीय दंड संहिता सर्व राज्यांसाठी समान आहे.

(1) अ फक्त (2) ब आणि क फक्त (3) क फक्त (4) अ आणि ड फक्त

The Indian Penal Code, 1860 is applicable to which area ?

a. To the whole of India.

b. To the whole of India except the State of Jammu & Kashmir.

c. The State of Jammu & Kashmir has its own Penal Code.

d. Indian Penal Code is general for all States.

(1) a only (2) b and c only (3) c only (4) a and d only

---

91. खालीलपैकी कोणत्या परिस्थितिमधे सदोष मनुष्यवध हा खुन ***नसतो*** ?

(1) जेव्हा सदोष मनुष्यवध हा स्वतःचा बचाव करण्याच्या हक्काचा कायदेशीर वापर करतांना झाला असेल

(2) जेव्हा सदोष मनुष्यवध हा आकस्मिक भांडणातुन संतापाच्या भरात आकस्मिक मारामारी सुरू झाली असता झाला असेल

(3) जेव्हा सदोष मनुष्यवध गंभीर व आकस्मिक प्रक्षोभामुळे स्वतःवरचा ताबा सुटल्याने झाला असेल

(4) वरीलपैकी सर्व पर्याय

In which of the following situations is culpable homicide ***not*** a murder ?

(1) When culpable homicide is committed in exercise of right of self defence in good faith

(2) When it is committed without premeditation in a sudden fight in the heat of passion upon sudden quarrel

(3) When it is committed out of grave and sudden provocation

(4) All the above

92. भारतीय दंड संहिता, 1860 प्रमाणे "________ वर्षाच्या मुलाने कोणतेही कृत्य केले तरी तो गुन्हा नसतो."

(1) 5 (2) 6 (3) 7 (4) 8

According to the Indian Penal Code, 1860 "Nothing is an offence which is done by a child under ______ years of age."

(1) 5 (2) 6 (3) 7 (4) 8

---

93. जर सहा पुरुष हल्ला करण्यास गेले आणि त्यातील तीन पुरुषां नी मारले परंतु तीन ने नाही मारले. कुठला पर्याय योग्य आहे ?

(1) सगळे सहा पुरुष हल्ल्या साठी जबाबदार नाहीत.

(2) फक्त तीन पुरुष ज्यांनी मारले ते जबाबदार आहेत.

(3) ज्या तिघांनी मारले नाही ते निष्पाप आहेत.

(4) सगळे सहा पुरुष हल्ल्या साठी जबाबदार आहेत आणि प्रत्येक जण अशाप्रकारे जबाबदार असेल की त्याने स्वतः संपूर्ण इजा केली आहे.

If six men went to assault someone and three of them hit and three did not hit, which is the correct response ?

(1) All six men would not be liable for assault.

(2) Only three men who hit would be liable for assault.

(3) The three men who did not hit are innocent.

(4) All six men would be liable for assault and each one would be liable as if he did the entire injury himself alone.

---

94. फौजदारी प्रक्रिया संहितेबाबत कोणते विधान ***चुकीचे*** आहे ?

(1) फौजदारी प्रक्रिया संहिता 1973 ची आहे.

(2) ती जम्मू-काश्मीर राज्यास लागू नाही.

(3) त्यातील काही तरतूदी नागालँड राज्यास लागू नाहीत.

(4) संहितेच्या सर्व तरतूदी जनजाती क्षेत्रांना लागू आहेत.

Which of the following statements about the Criminal Procedure Code is ***incorrect*** ?

(1) Criminal Procedure Code is of 1973.

(2) The Code is not applicable to Jammu & Kashmir.

(3) Some of the provisions of the Code are not applicable to Nagaland.

(4) All the provisions of the Code are applicable to the Tribal Areas.

95. फौजदारी प्रक्रिया संहिता 1973 अन्वये निर्वाह भत्त्याची सोय (उपाययोजना) ही कुणाकरीता उपलब्ध करून दिली आहे

(1) हिन्दूकरीता (2) मुस्लीमाकरीता

(3) ख्रिश्चनांकरीता (4) सर्व धर्माच्या सर्व लोकांकरीता

Under the Code of Criminal Procedure 1973, remedy of maintenance is available to

(1) Hindus (2) Muslims

(3) Christians (4) All persons belonging to all religions

---

96. फौजदारी कार्यवाहीमध्ये गुन्हा सिद्ध करण्याचा भार हा

(1) अभियोग पक्षावर असतो कि आरोपीने गुन्हा केला

(2) आरोपीवर असतो कि तो निर्दोष आहे

(3) दोन्ही पक्षावर असतो

(4) एकतर (1) नाहीतर (2)

In criminal proceedings, the burden of proof is

(1) on the prosecution to prove the guilt of accused

(2) on the accused to prove his innocence

(3) on both the parties

(4) either (1) or (2)

---

97. एखाद्या पीडित मुली चे वय वैधकीय पुराव्यानुसार जर 17 ते 18 वर्ष दाखवत असेल, परंतु जर प्रत्यक्ष कागदोपत्री पुरावा वय 18 वर्ष दर्शवित असेल तर अश्या प्रसंगी खालील कुठला पर्याय योग्य आहे ?

(1) मुली चे वय 17 वर्ष गृहीत धरले जाईल.

(2) मुली चे वय 18 वर्ष गृहीत धरले जाईल.

(3) मुली चे वय डॉक्टर च्या मतानुसार ठरेल जर प्रत्यक्ष पुरावा विश्वसनीय नसेल.

(4) कागदोपत्री प्रत्यक्ष पुरावा डॉक्टर च्या पुराव्या पेक्षा वरचढ ठरेल.

When the medical evidence gives the age of a victim girl between 17 and 18 years, but documentary evidence shows the age to be 18 years, in this case which of the following responses is correct ?

(1) The girl's age will be considered 17 years.

(2) The girl's age will be considered 18 years.

(3) The girl's age will be considered as per doctor's opinion if documentary evidence is not reliable.

(4) Documentary evidence will surpass doctor's opinion.

---

98. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अन्वये खालीलपैकी कोणत्या तरतुदी ख-या आहेत ?

अ. पोलिस ठाणे प्रमुख त्याचे पोलिस ठाणे क्षेत्रात जे अधिकार वापरु शकतो तेच अधिकार अशा ठाणे प्रमुखाच्या क्षेत्राचा वरीष्ठ पोलिस अधिकारी सुद्धा वापरु शकतो.

ब. एखाद्या पोलिस अधिका-याने कि ज्याला एखाद्या व्यक्तीला अटक करण्याचे अधिकार आहेत त्याने कोणत्याही नागरिकाची मदत मागितल्यास त्याला मदत करणे अशा व्यक्तीचे कायदेशीर कर्तव्य आहे.

क. एखादी खाजगी व्यक्ती सुद्धा दुस-या अशा व्यक्तीला, की जी त्याच्या डोळयादेखत अजामीनपात्र व दखलपात्र गुन्हा करीत आहे, त्याला अटक करुन पोलिस ठाण्यात नेऊ शकते.

ड. असा पोलिस अधिकारी ज्याला कोणत्याही व्यक्तीला विनावारंट अटक करण्याचे प्राधिकार आहे तो एखाद्या व्यक्तीला अटक करण्याकरीता त्याच्या मूळ कार्यक्षेत्राबाहेरही भारतात कुठेही पाठलाग करु शकतो.

(1) अ फक्त
(2) ब आणि क
(3) अ, ब आणि क
(4) अ, ब, क आणि ड

Which of the following is true under the provisions of the Code of Criminal Procedure, 1973 ?

a. A police officer superior in rank to the officer incharge of police station can exercise the same powers throughout the local area as may be exercised by the officer incharge of the police station within his jurisdiction.

b. Every citizen is bound to assist a police officer who demands his aid for preventing the escape of a person whom such police officer is authorized to arrest.

c. Any private person can also arrest any other person who, in his presence, commits a non-bailable and cognizable offence and can take him to the nearest police station.

d. A police officer authorized to arrest any person without warrant can pursue such person to any place in India outside his territorial jurisdiction.

(1) a only
(2) b and c
(3) a, b and c
(4) a, b, c and d

99. भारतीय पुरावा कायदा, 1972 अन्वये 'पुरावा' या संज्ञेमध्ये खालीलपैकी कोणत्या बाबी सर्वसाधारणपणे अंतर्भूत होतात ?

अ. तोंडी व कागदोपत्री पुरावा.

ब. परिस्थितीजन्य पुरावा.

क. पोलिस अधिका-याने आरोपीने गुन्हा केल्याबद्दलचे घेतलेले त्याचे कबुलीपत्र.

ड. सह आरोपीने पोलिस अधिका-यासमोर मुख्य आरोपीविरुद्ध दिलेला कबुली जबाब.

इ. न्यायिक प्राधिका-याने मागितले नसले तरी आरोपीने स्वतःहून सादर केलेले कोणतेही प्रतिज्ञापत्र.

(1) अ आणि ब (2) अ, ब आणि इ

(3) अ, ब, क आणि ड (4) क, ड आणि इ

The term 'Evidence' as described under Indian Evidence Act, 1972 includes

a. Oral and documentary evidence.

b. Circumstantial evidence.

c. Confession statement of the accused taken by the Police Officer.

d. Confession of the co-accused against the main accused given before the Police Officer.

e. Any affidavit suo motu submitted by the accused though not sought by the judicial authority.

(1) a and b (2) a, b and e

(3) a, b, c and d (4) c, d and e

100. भारतीय दंड संहिता, 1860 अंतर्गत खालीलपैकी कोणत्या बाबी गुन्हा या सदरात येणार *नाहीत* ?

अ. डॉक्टरने पेशंटची संमत्ती घेऊन त्याच्यावर काळजीपूर्वक शस्त्रक्रिया करतांना पेशंट दगावल्याने डॉक्टरवर मनुष्यवधाचा गुन्हा.

ब. डॉक्टरने एखाद्या पेशंटला तपासल्यानंतर सहेतूने तो असाध्य रोगाने पिडीत असून लवकरच त्याचा मृत्यू होणार आहे असे सांगितल्याने धक्का बसुन अशा व्यक्तीचा जागेवरच मृत्यू झाल्यास डॉक्टरवर मृत्यूस कारणीभूत झाल्याबद्दल गुन्हा.

क. ठार वेडया व्यक्तीने वेडाच्या भरात एखाद्या व्यक्तीला जिवे मारल्यास.

(1) वरील सर्व गुन्हे आहेत

(2) वरीलपैकी एकही गुन्हा सदरात येत नाही

(3) केवळ 'ब' व 'क' गुन्हे आहेत

(4) 'अ' व 'क' गुन्हे आहेत, 'ब' नाही

Which of the following are ***not*** offences under the Indian Penal Code, 1860 ?

a. Doctor charged with culpable homicide when a patient dies during surgery performed by him with due care and with the consent of the patient.

b. A patient dies due to shock on a doctor revealing to him in good faith after diagnosis that he is suffering from a disease which is not curable and is likely to result in his death shortly.

c. An insane person killing another person when not in his senses.

(1) All are offences

(2) None of the above is deemed to be an offence

(3) Only 'b' and 'c' are offences

(4) 'a' and 'c' are offences, 'b' is not

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

(8) **प्रश्नपुस्तिकेमध्ये** विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम(रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर **कागदावर कच्चे काम** केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई **करण्यात येईल व दोषी** व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस **पात्र होईल.**

(9) सदर **प्रश्नपत्रिकेसाठी** आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. **201.** **सतीची** चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्र.क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र.क्र. **201.** ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL